İDİL

BÜNYAMİN BALAMİR'İN ESERLERİNDE ÖNE ÇIKAN HİTİT İMGELERİ[1]

Meryem Gizem KARAHAN
Yüksek Lisans Öğrencisi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalı, m.gizem.karahan@outlook.com, ORCID: 0009-0009-8061-7169

Merih TEKİN BENDER
Prof. Dr., Danışman Öğretim Üyesi, Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, merih.bender@ege.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5496-8223

Karahan, Meryem Gizem ve Merih Tekin Bender "Bünyamin Balamir'in Eserlerinde Öne Çıkan Hitit İmgeleri". idil, 117 (2025/2): s. 347-366. doi: 10.7816/idil-14-117-13

ÖZ

Anadolu'da Hatti topluluğunun devamında yer alan Hititler, kültürel anlamda tarihe damgasını vuran bir medeniyettir. Bu topraklarda yaklaşık olarak M.Ö. 2000'lerin başlarında gelişen ve bronz çağı kültürünün en önemli buluntularını veren Hitit Uygarlığı, sanat tarihinde önemli bir yere sahiptir (Eczacıbaşı vd, 1997: 769). Hititlerin başkenti olan ve birbirinde farklı beş uygarlığa ait kültürel değerleri günümüze taşıyan antik kent Hattuşaş, 1986 yılında UNESCO tarafından Dünya Mirasları listesine girmiştir. Hattuşaş, anıtsal yapıtları ve mimarisiyle dönemin en görkemli imparatorluğu olan Hititlerin sanat yapıtlarını ve uygarlığa ait bilgileri günümüze taşımıştır (Kadı, 2023: 156). Bu köklü Uygarlığın coğrafyasında doğup, çocukluk ve gençlik yıllarını bu kültürün mirasıyla geçiren Çorumlu sanatçı Balamir, ilham aldığı Hitit imgelerini fantastik soyutlama ağırlıklı mekânlar barındıran resimlerinde özgün bir şekilde yorumlamaktadır. Sanatçı, Hitit Uygarlığından günümüze ulaşan törensel semboller, idoller, anıtlar ve hayvan figürlerine eserlerinde sıkça yer vermektedir. Çocukluk yıllarının geçtiği Anadolu'daki köyünün masalsı doğasına duyduğu özlemi, hayallerini ve duygularını, alışılmışın dışındaki renklerin ritmi ile taşıyarak soyut- somut ilişkisi içerisinde sonsuz mekânlar resmetmektedir. "Sanatın yüreği yöresel, dili evrenseldir" diyen Balamir (Balamir, Röportaj, 2024), kültürel değerleri çağdaş bir üslupla sanatına yansıtmaktadır. Doğa görünümleri ile binlerce yıl önce yaşamış bir uygarlığa ait nesneleri resimlerinde birleştirmektedir. Bu makalede konu olarak ele alınan Hitit imgeleri, sanatçının eserlerinde yer verdiği imgelerle sınırlandırılmıştır. Bu çalışmada yıllarını sanatsal üretimle geçirmiş akademisyen sanatçı Bünyamin Balamir'in fantastik mekânlarla buluşturduğu Hitit imgeli eserleri araştırılmakta ve bunlardan 5 tanesi örneklem olarak sanat eseri analizi yöntemi ile değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Araştırma yoluyla, çağdaş Türk sanatında tarihsel imgelerin yeniden yorumlanmasına dair önemli bir örnek sunularak, sanatçıların kültürel mirası nasıl dönüştürdüğü ortaya konulmaktadır. Aynı zamanda, Hitit imgelerinin günümüz sanat pratiğindeki yerini inceleyerek, Türk sanat tarihine Bünyamin Balamir'in eserleri örnekleminde katkı sağlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bünyamin Balamir, Hitit Uygarlığı, Çağdaş Türk Sanatı, İmge

Makale Bilgisi:
Geliş: 14 Ekim 2024 *Düzeltme:2 Ocak 2025* *Kabul: 22 Ocak 2025*

© 2025 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

[1] Bu çalışma, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalında, Prof. Dr. Merih Tekin Bender danışmanlığında tamamlanan "Sanatçı Bünyamin Balamir'in Çağdaş Türk Resim Sanatındaki Yeri Ve Eserlerinde Doğadan Soyutlama Bağlamında Manzara Resmine Getirdiği Özgün Yorum" başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Giriş

"Bir Vatanın Sahibi Olmanın Yolu O Topraklarda Yaşanmış Tarihi Olayları Bilmek, Doğmuş Uygarlıkları Tanımak ve Sahip Olmaktan Geçer" M. Kemal Atatürk (Yazıcı, 2025).

Binlerce yıl önce bu topraklarda yaşamış ve bir çağa damgasını vuran Hitit Uygarlığının vermiş olduğu sayısız eser, günümüz çağdaş sanatçılarına ilham kaynaklığı etmektedir. Bu köklü medeniyetin kültürünün izlerine günümüz sanat eserlerinde de rastlamaktayız. Bu sanatçılardan biri de "Sanat Eğitiminde Özgürlük ve Özgünlük" adlı kitabında (Balamir, 1999: 34) sanat aracılığıyla uygarlıklar arasında gerçekleşen binlerce yıllık buluşmanın nasıl gerçekleştiğinden bahseden Bünyamin Balamir'dir. Asırlar önce yaşamış medeniyetlerin kültürünü günümüz yaşamının içine koyarak sanat eseri verme sebebinin, Anadolu'da yetişen bir insanın, sahip olduğu bu kültürü evrensel bir boyutta birleştirerek yaşatmak isteğinden ileri geldiğini ifade eder. Bu araştırmada, Bünyamin Balamir'in eserlerinde kullandığı Hitit imge ve sembollerinin anlamlarına, eserlerinde ilham aldığı konulara yer verilecek ve sanatçının kendi ifadelerinden faydalanılarak eserler değerlendirmeye alınacaktır. Bu makalede konu olarak ele alınan Hitit ikonografisinin imgeleri, sanatçının eserlerinde yer verdiği imgelerle sınırlı olup Türk sanatının resim alanında önemli sanatçılarından biri olan Balamir'in ilgili bağlamdaki beş eserine açıklama getirilmesi yoluyla, literatürün zenginleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışma, Hitit ikonografisinin çağdaş Türk resmindeki yansımalarını Bünyamin Balamir'in sanatı üzerinden ele alan ilk kapsamlı araştırmalardan biridir. Mevcut literatürde Hitit sanatına dair arkeolojik ve tarihsel incelemeler bulunmakla birlikte, bu kültürel mirasın günümüz sanatına etkileri ve sanatçılar tarafından nasıl yeniden yorumlandığı üzerine sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Bu bağlamda, araştırma hem sanat tarihi hem de ikonografi alanında önemli bir boşluğu doldurarak, Balamir'in eserleri aracılığıyla tarihsel imgelerin çağdaş sanattaki dönüşümünü gözler önüne sermektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Sanatçı Bünyamin Balamir'in eserlerinde öne çıkan Hitit imgelerinin incelenmesini amaçlayan bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile ortaya çıkarmayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012: 77). Erişilen bilgiler değerlendirilmiş, eserler sanat eserleri analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, sanatçı Bünyamin Balamir'in Hitit imgeleri içeren eserleridir. Örneklem seçiminde, Balamir'in Hitit uygarlığına göndermede bulunan resimleri arasından, Hitit sembollerinin en belirgin ve çeşitli biçimlerde işlendiği eserler tercih edilmiştir. Aslında şu ana kadar yapılan eserler arasından bu özellikleri bulunanlar tercih edildiği için seçilen beş eseri kapsayan örneklem, evrenin kendisidir.

Verilerin Toplanması

Sanatçı Bünyamin Balamir ile yüz yüze görüşmeler yapılmış, izni alınarak ses kaydı alınmıştır. Sanatçının kendi arşivi ve yanı sıra literatür taraması yapılarak verilere ulaşılmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Görüşmelerin deşifresi yolu ile ve literatür taraması ile ulaşılan veriler, sosyal bilimler araştırmalarında alışılageldiği üzere nitel veri analizi ile değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, eserlere konu olan Hitit imgelerinin sanatsal, kültürel ve ikonografik bağlamları detaylı olarak ele alınmıştır. Örneklem olarak seçilen eserler kompozisyon, kullanılan imgeler, renk, biçim dili açısından incelenmiştir. Analiz sürecinde, sanatçının eserlerinde Hitit ikonografisine yaptığı referanslar değerlendirilmiş, imgelerin bağlamsal ve estetik işlevleri yorumlanmıştır. Ayrıca, sanatçının kendi ifadeleri, sanat yazınındaki ilgili kaynaklar ve literatürdeki mevcut bilgiler ışığında eser analizleri desteklenmiştir.

Bu yöntem sayesinde, Hitit sanatının Balamir'in resimlerindeki dönüşümü, sanatçının tarihsel imgeleri çağdaş bir üslupla nasıl yeniden yorumladığı ve bu sürecin sanat tarihi ve ikonografi açısından

taşıdığı anlamlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Hitit Uygarlığından Günümüze Gelen Semboller

M.Ö. 2000'lerde Anadolu'da İmparatorluklarının en güçlü dönemlerine ulaşan Hitit Uygarlığı mimarisinin en önemli yapıtları Hattuşaş'ta yer almaktadır. Hattuşaş, başta Hititler olmak üzere beş farklı medeniyete (Asurlular, Frigyalılar, Romalılar ve Bizanslılara) ev sahibi olmuş bir şehirdir (Kadı, 2023: 156). Çorum ilimizde uzun yıllar süren kazı çalışmaları sonucunda Hattuşaş'tan günümüze miras kalan sayısız esere ulaşılmıştır. Boğazköy'de Hititçe yazılmış çok sayıda tablet, Boğazköy'ün kuzeydoğusunda yer alan Yazılıkaya'da bulunan mitolojik kahramanlık sahnelerini anlatan, Tanrı ve Tanrıçaları betimleyen duvar kabartmaları bulunmuştur (Kosovalı, 2024: 84, 85). Dönemin görkemli yapıtları olan taş rölyef ve anıtsal heykeller genel olarak dini törenleri, savaş sahnelerini ve mitolojik yaratıkları betimlemektedir (Graham-Dixon, 2010: 43).

Hitit uygarlığı homojen yapıda bir uygarlık olmayıp, değişik toplumları idaresi altına toplamıştır. Bu sebepten bu çağa ait eserler gelişim süreci içerisinde çeşitlilik göstermiştir (Kuban, 2023: 24). Hatti, Hurri ve Mezopotamyalıların etkilerini sentezleyerek, kendilerine özgü bir kültür oluşturmuşlardır. Bu sayede birçok uygarlığı kendi himayelerinde bir araya getirip, yönetmişlerdir (Turani, 2010: 119). Hititler birlikte yaşadıkları topluluklarla kültürel alışverişte bulunmanın yanı sıra dinlerini de benimsemiş ve onların tanrılarına da inanmıştır. Bu sebeple Hititler için bin tanrılı halk denmektedir. Sanat eserlerinde çoğunlukla dini unsurlara yer veren medeniyet, sanat eseri anlamında özgün bir noktaya ulaşmıştır. Bu kültürün en önemli şehirleri Alacahöyük, Boğazköy ve Yazılıkaya'dır (Yılmaz ve Kaptanoğlu, 2023: 196- 198). Hamit Zübeyr Koşay'ın, Çorum'un güneyinde yer alan Alacahöyük kazılarında elde ettikleri buluntular ışığında Hititlerin ileri bir maden teknolojisine eriştikleri anlaşılmıştır. Kral mezarları içerisinde bronz, gümüş, altın süs eşyaları geyikler ve geometrik şekiller içeren Güneş kursları, madeni figürler bulunmuştur (Kuban, 1997: 18). Bunun yanı sıra buluntularda ortaya çıkan savaş aletleri Hititlerin demir üretimi ile silah ve alet yapımı sağlayarak Demir Çağını başlatan uygarlık olduğunu göstermektedir (Marriot, 2023: 20).

Köklü, görkemli bu kültürel zenginliğin günümüze bıraktığı eserlerle o dönemin insanlarının yaşantılarının ve inançlarının izlerini bizlere sanat eserleri ile taşıması, izleyeni etkisi altına alan çoğu anıtsal yapıda birçok heykel ve rölyefin bugün müzelerde izleyicilerle buluşmasının yanı sıra çağdaş sanatçılarımıza ilham kaynaklığı etmesi, Sanat tarihi açısından çok önemlidir.

Boğa

Hitit Uygarlığının önemli sembollerinden biri olan boğa, Tanrı'yı simgelemektedir. Hitit bayram merasiminde kral ve kraliçenin, başrahip ve rahibenin boğa karşısında kutlama tasviri günümüze ulaşmıştır (Kadı, 2023: 155). Boğa, güçlü bir hayvan oluşundan dolayı Tanrı'yı temsil eden bir semboldür. Anadolu Uygarlıkları müzesinde boğa figürlü içki kapları sergilenmektedir. Bu boğalar fırtına tanrısının iki boğasıdır (Ergener, 2022: 53, 54). Hitit Kral ve kraliçelerin dini törenlerde geyik ya da boğa şekilli kadehler kullanması Tanrı'yla bir birleşme sağladıkları inancından kaynaklanmaktaydı (Gerçek, 2020: 192). Heykel olarak madenden yapılmış boğa figürleri ise törenlerde sancak olarak taşınarak kullanılmıştır (Turani, 2010: 108).

Resim 1 : Boğa Figürü[2]

[2] Fotoğraf çekimi, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Meryem Gizem Karahan (2024)

Resim 2: Boğa figürlü kap[3]

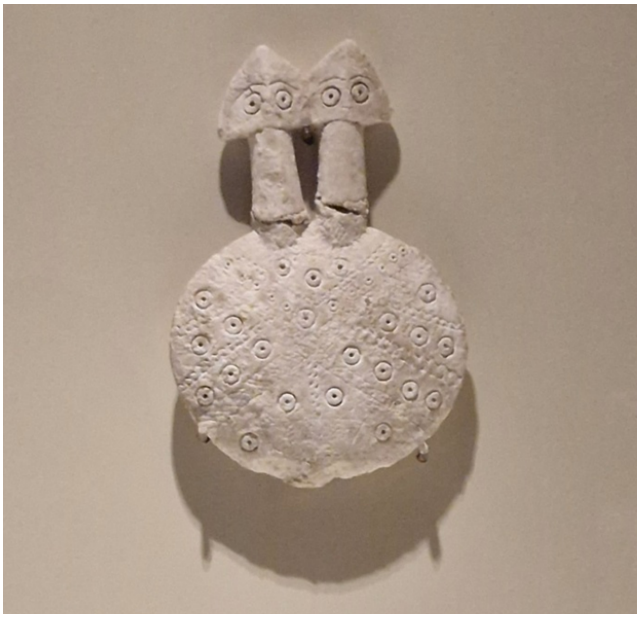
İkiz İdoller

Bazıları değerli metallerden yapılmış olan bu küçük heykelcikler genel olarak ipe geçirilebilen Amulet (muska) niteliğinde yapıtlardır. Bu tarz yapıtlar genel olarak tanrıları simgelemektedir (Eczacıbaşı vd, 1997: 793). Üzerlerinde delikler olan bu idoller genellikle hükümdarların gerdanlıklarını ve asalarını süslemiştir (Turani, 2010: 108).

Resim 3: İkiz İdoller[4]

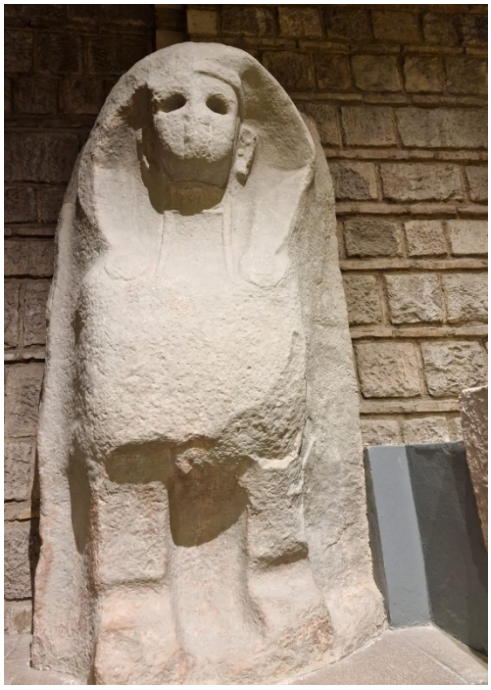
[3] Fotoğraf çekimi, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Meryem Gizem Karahan (2024)
[4] Fotoğraf çekimi, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Meryem Gizem Karahan (2024)

Resim 4: İkiz idoller[5]

Alacahöyük Sfenksi

Hitit imparatorluğu görkemli kent surları ve tapınak yapıları ile ileri bir mimariye sahiptir. Büyük simetrik kapı yapıları, kuleler arası kemerli girişleri ve duvar kabartmaları Boğazköy ve Alacahöyük'teki Sfenksli şehir kapıları muazzam niteliktedir (Kuban, 2023: 26). En eski anıtsal kabartmalardan olan Sfenksler, surların kapılarını koruduğuna, kente kötülüğün girmesini engellediğine inanılarak inşa edilmiştir (Eczacıbaşı vd, 1997: 793). Bu yapıtlarda dönemin rölyef ve heykel sanatı, sanat ve zanaatın birbirinden ayrılma çabaları ve soyut etkiler de izlenmektedir (Eroğlu, 2019: 16, 17).

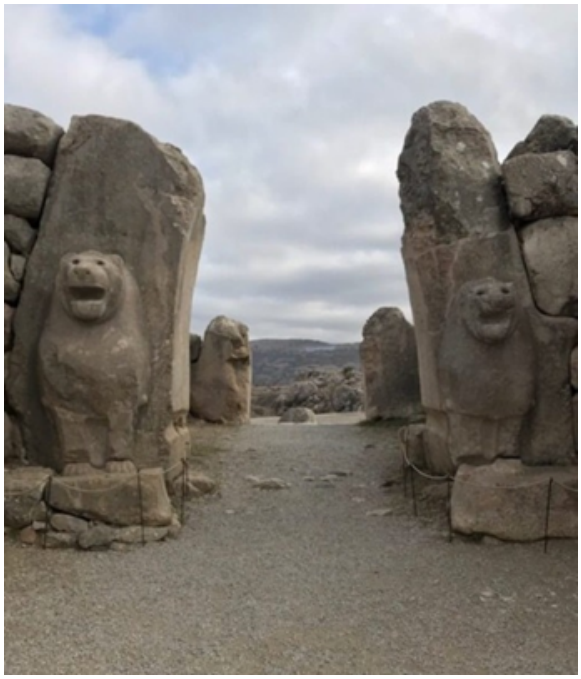

Resim 5: Alacahöyük sfenksi[6]

[5] Fotoğraf çekimi, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Meryem Gizem Karahan (2024)
[6] Fotoğraf çekimi, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Meryem Gizem Karahan (2024)

2.4. Aslanlı Kapı ve Kabartma Heykeller

I.Ö. 1400 civarı inşa edilen Hattuşaş kalesinin üç adet kapısı vardır. Bu girişlere yapılmış aslan, savaş tanrısı ve sfenks anıtları, Hititlerin abidevi heykelleri olarak bilinen önemli yapıtlarıdır (Turani, 2010: 122). Hattuşaş'ın güneybatısında bulunan bu abidevi kapı, iki tarafında aslanlı heykellerle inşa edilmiş olup, aslanların vurgulanan büyük gözleri ve ağızlarıyla şehri korur nitelikte olduğu inancı açıkça görülmektedir (Arkeogezgin, 2019). Boğazköy sfenkslerinin aksine, aslanların heybetli gövdeleri ve kısa bacakları sadece cepheden işlenmiştir (Eczacıbaşı vd., 1997: 793). Aslanlı kapıdaki bu heykellerin görkemli görüntüleri ile başka sanat alanlarını da etkileyerek ilham vermesi anlaşılır görünmektedir.

Resim 6: Aslanlı kapı[7]

Hitit kent duvarları ve tapınaklarında insan figürlü, tanrıları simgeleyen rölyefler ve bezemeler bulunmaktadır. Özellikle Geç Hitit çağı kabartma heykelleri ile ünlenmiştir (Kuban, 2023: 26, 27). Orthostat adındaki bu taş süslemeler, anlatımcı görüntüde işlenmiştir (Eczacıbaşı vd, 1997: 794).

Resim 7: Hitit Kabartma Heykelleri (rölyefleri)[8]

[7] https://www.arkeogezgin.com/hattusas-bogazkoy/ (Erişim Tarihi: 30 Ocak 2025)
[8] Fotoğraf çekimi, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Meryem Gizem Karahan (2024)

Hitit Tabletleri

Atatürk'ün desteğiyle 1931 yılında başlanan bu kazılarda, Boğazköy'ün çeşitli yerlerinde bulunan 10000 tablete ek olarak İnandık, Ortaköy, Maşat höyük ve Kuşaklı yapılan kazılarda da ilk kazılara ek olarak bir o kadar daha arşiv elde edildi. Bu tabletler bizi Hitit Uygarlığının siyasi tarihi ve toplumsal yaşamı hakkında birçok bilgiye ulaştırmıştır (Çığ, 2022: 121,122).

Resim 8: Hitit tableti[9]

Sanatçı Bünyamin Balamir'in Akademik Özgeçmişi ve Sanat Anlayışı

9 Eylül 1953 yılında Çorum'da doğdu. Eğitimci bir ailenin çocuğu olan Balamir küçük yaşlarda resme ilgi duymuştur. 1965 yılında Çorum'da okullar arası düzenlenen resim yarışmasında ödül kazanması, ailesinin ve resim öğretmeninin bu alanda ona destek oluşu ciddi bir motivasyon kaynağı olmuştur (Balamir, Röportaj, 2024). Akademik kariyerine bu alanda devam etmeye karar vermiş ve liseyi Ankara'da okuduktan sonra Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim İş Ana Sanat Dalından 1978 yılında mezun olmuştur. Bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra, 1981 yılında akademisyenlik yoluna giren Balamir, 1987 yılında Sanatta Yeterlik diplomasını almıştır. 1990'da Yrd. Doçent unvanını almıştır. Öğretim üyeliğinden 25 yıl sonra 2005 yılında kendi isteği üzerine emekli olan Balamir, TOBB üniversitesinde halen yarı zamanlı öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. (KAV Sanat Galerisi, 2015: 56).

Bünyamin Balamir sanatı şu sözüyle tanımlar: "Sanat; kişinin kendi ruhsal derinliklerine yaptığı estetik bir yolculuktur" (Balamir, 2020, 16). Resim yaparken yeni bir dünya kurmaya çalışmak ve bu esnada duygusal ve düşünsel bir yol çizmekle ilgilidir sanat. İnsanın yüreğinde yer edip büyür. Bütün bunları gerçekleştirirken yüreğimizi dinlemek ve iç dünyamızı ortaya koymak bizim yeni dünyalar yaratmamıza imkân veren şeydir (Dilderen, 2013: 12). Balamir eser üretim sürecinde, çocukluk yıllarının geçtiği doğaya özlemi ile o zamanlardan kalan doğa imajlarını zihninde fantastik bir dünyaya dönüştürmektedir. Ankara'ya taşındıktan sonra o masalsı dünyasının kaybolduğunu, tek gördüğünün beton yığını olduğunu ve çocukluğunun geçtiği doğa ile arasında

[9] Fotoğraf çekimi, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Meryem Gizem Karahan (2024)

korkunç bir uçurum olduğunu üzülerek ifade etmektedir (Balamir, Röportaj, 2024). Doğada resim temelleri atılmış bir sanatçının şehirde yaşaması ve geri dönmemesi, onu özlemini duyduğu doğayı hayal gücüyle yeniden oluşturması ve bu doğada insana dair imgelere yer vermesi eserlerinin çoğunda görülmektedir.

Fantastik sanat dendiği zaman; fovizm, kübizm ve bu iki akımın yolunu açtığı gerçeküstücülük akla gelmektedir. Kübistler nesnenin geometrik özelliğini vurgularken, fovistler renklerin saf tonlarını kullanır. Fovistler kompozisyonlarında form ve perspektif aramazlar. Gerçeküstücülük ise Andre Breton tarafından "Gerçeküstücülük saf psişik bir otomatizmdir ve kelimelerle ya da başka araçlar yardımıyla düşünmenin gerçek işleyişini ortaya koymaya çalışır." şeklinde tanımlanmıştır (Venturi, 2023: 204- 211). Bünyamin Balamir'in sanatı çok yönlüdür. Bu yüzden belirli bir sanat akımı dâhilinde sınıflandırmak mümkün değildir. Zihninde yarattığı ve duygularıyla şekillendirdiği fantastik doğasını, bilinçli bir şekilde tuvaline aktaran sanatçı, soyut ve somut unsurları bir arada dengeli bir şekilde kullanarak kendi sıra dışı üslubunu oluşturmaktadır. Balamir'in resimleri hakkındaki şu sözleri sanatçının biçemi hakkında bize ipucu vermektedir:

"Gerçek karşısında ideali tercih ediyorum. Işık ve gölge oyunları ile boyayı rengi için kullanarak, fantastik soyutlamalarla doğayı resim diline dönüştürüyorum ve sembolist yaklaşımlarla yaşamı ve zamanı hissettirmek istiyorum. Onlar, insan- doğa- yaşam üçgeninde, sanal mekânlarda ışık ve rengin arandığı, duygu yoğunluğunda soyut- somut arası fantastik yolculuklardır" (Balamir, Röportaj, 2024).

Sanatçı resimlerinde mütemadiyen özlemini duyduğu dünyayı kurguladığını ve sembolik insan ve duyguyu sembolik olarak bu dünyaya yerleştirdiğini ifade etmiştir. Figürle başlayan resim serüveninde konuların ve tekniklerin değişmesine rağmen doğa aşkı hep taze kalmıştır (Bender, 2020: 16- 22).

Resimlerinde doğa ile dünya imgelerini bir araya getirirken bir yandan yaşamı çağrıştırması için insana dair nesneleri dâhil ettiğini ifade eden Balamir, insan- doğa- yaşam- zaman diye yola çıktığı resimlerinde orada bir insanın yaşadığını, insana ait imgelerle göstermektedir (Balamir, Röportaj, 2024). Hitit imgeleri de bu şekilde girmektedir onun resimlerine. Aynı coğrafyada binlerce yıl önce yaşamış bir uygarlığı konu alır imgeleriyle. Sanatçı hayal gücü ve özgürlüğü kendine tanıyan, bilinçli bir sanat yolculuğunun içerisinde eser verirken, adeta zamanda yolculuğu yaşatır eserleri izleyenlere.

Balamir kitabında "Ölümün olduğu yerde hayat duruyor. Sanatın olduğu yerde hayat durmuyor. Dursaydı eğer, Hititlerden, daha eski uygarlıklardan kalan heykel, seramik, kabartma gibi sanatsal değerler o yılları günümüzde de yaşatır mıydı hiç!" sözleriyle sanatın zamansız oluşundan bahsetmektedir. Sanatçı hayallerini sanata dönüştürüp öldükten sonra, sanatının kalması onu ayrıcalıklı kılar (Balamir, 2023: 45, 141.)

Akademisyenliği, idealist oluşu, çağdaş resim dili nereye gidiyor kaygısı… Bütün bunların sentezinde bir sanat dili oluştuğunu açıklamaktadır. Sanat anlayışının tesadüflere yer vermeden, teknik bilgileri körü körüne uygulamadan, bilinçli bir yolculukta çağı yakalamaya çalışmaktan geçtiğini ifade etmektedir (Balamir, Röportaj, 2024).

Sanatçı Bünyamin Balamir'in Eserlerindeki Hitit İmgeleri

2000'lerin başında motifleri imgesel olarak Anadolu kültürü olan Hitit uygarlığının kültürüne eğilen ve son 10 yılında tekrar bu motiflere dönen Bünyamin Balamir, Hitit Uygarlığının izlerini taşıyan birçok eser vermiştir. (Balamir, Röportaj, 2024). Bu topraklarda büyüyüp yetişen bir sanatçının Hitit imgelerinden bu denli esinlenmesi kaçınılmazdır. Sadece resimlerinde yer vermekle kalmayıp, bu kültür mirasının günümüzde insanlara ulaşabilmesi için de birçok çalışması olmuştur.

Çorum'da altı yıl süren bir çalışma sonucunda yapılan resim çalıştaylarıyla, Türkiye'nin ve dünyanın farklı bölgelerinden sanatçıları bir araya getiren Balamir, 2015 yılında Kültür Bakanlığından onaylanan Çorum Belediyesi Sanat Müzesi ve Galerisinin açılışına katkıda bulunmuştur. Japonya, Filipinler, İtalya, Rusya, Fransa, Gürcistan, Azerbaycan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gibi dünyanın birçok yerinden gelen misafir sanatçılar 1 hafta süreyle Çorum'da kalarak kendi tarzlarında bu eşsiz doğayı ve Hititleri yorumlama fırsatı bulmuşlardır. 400'e yakın esere ev sahipliği yapan müze bu anlamda eşsizdir (Balamir, Gecenin İçinden Radyo Programı, 2024). Sanatçının bütün bu çalışmalara önayak oluşu, Hitit kültürü mirasına olan duyarlılığını göstermektedir.

Çalışmada sanatçı Bünyamin Balamir'in Hitit imgelerini, fantastik sanatıyla buluşturduğu beş adet eserinin, eser analizi yapılmıştır. Analiz bölümünde yer alan eser arşiv numaraları; sanatçının, sanat hayatının başlangıcından itibaren eserlerine vermiş olduğu sıra numaralarıdır.

Eser Analizi ve Bulgular

Alacahöyük- Arinna

RESİM NO:1
ESERİN ADI: Alacahöyük- Arinna[10]
TARİH: 2022
BOYUTLARI: 120x150 cm
TEKNİK: Tuval Üzerine Akrilik-Yağlıboya
ESER ARŞİV NO: 2251

ANALİZ: Eserde arka planda soyutla başlayıp, ön plana yaklaştıkça imgelere doğru somutlaşan bir manzara ve manzaranın önünde "2. 2." ve "2. 3." ve "2.5." numaralı alt başlıkta bahsedilen İkiz idoller, Alacahöyük Sfenksi ve Hitit tableti bulunmaktadır. Resmin sol bölümünde yer alan, dönemin önemli buluntuları arasındaki tablet ve seramik kap görülmektedir. Bu resim birden fazla odaklı dikey bir kompozisyondadır. Ufukta siluet görünümünde izlenen vadilerin daha önünde, Sfenkslerin arasında zemine kadar uzanan bulutları ve daha realist tarzda resmedilmiş vadileri görmekteyiz. Resmin sağ alt bölümünde geometrik yapıda resmedilmiş gökkuşağı yer almaktadır. Sanatçının imzası niteliğindeki gökkuşağı ve zemine yayılan bulutlar karşıtlık oluşturmaktadır.

Fantastik mekâna yerleştirdiği Sfenks figürleri ve onların önünde yer alan ikiz idollerle kompozisyonu dengeleyerek bütünlük sağlamaktadır. Sfenksler resmin iki yanına konumlandırılmış olup, sağdaki daha önde ve yüzü izleyiciye dönük olarak resmedilmiştir. Sfenksler arasında biçim tekrarı ve büyüklük kontrastı vardır. Eserdeki imgeler yön ve biçim olarak ahenkli büyüklükte kontrasttır.

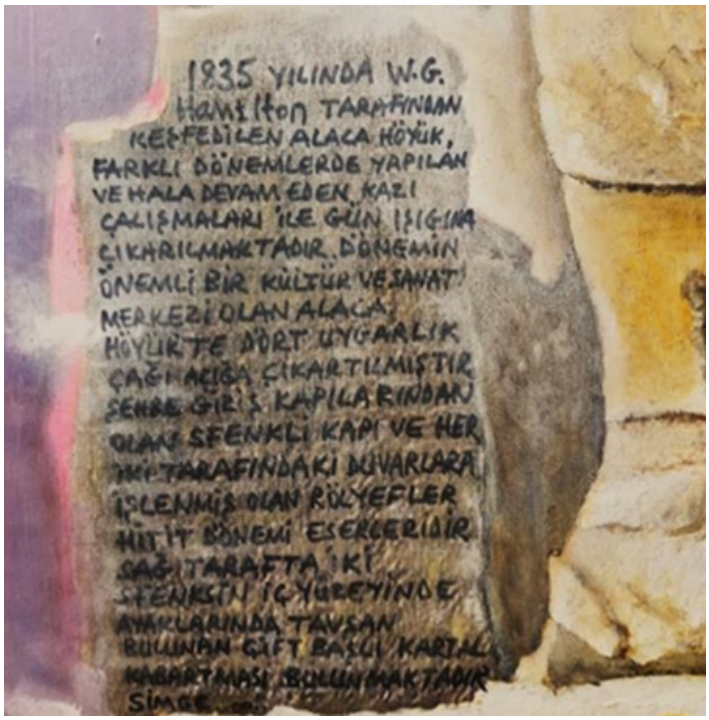
Tuval üzerine akrilik- yağlıboya çalışılan resimde, sıcak-soğuk karışık ve genel olarak sıcak ağırlıklı bir resim görüyoruz. Pembe ve morun valör değerleriyle kat kat işleyerek oluşturduğu fantastik mekânda, yine aynı tonlarda resmedilmiş vadi siluetleri izlenmektedir. Sıcak renklerle baskınlık oluşturularak, haşmetli bir görünüm kazandırılan Sfenksler ve idoller, resmin en belirgin odaklarını oluşturmaktadır. Mor ve pembeyle sıcak soğuk

[10] Bünyamin Balamir'in atölyesinden. (Foto çekimi, Meryem Gizem Karahan, 2024)

ilişkisini dengeleyen mekân, ön plandaki sıcak renk ağırlıklı imgelerle monotonluktan uzak bir uyum yakalamayı başarmıştır.

Açık renkle zeminde göze çarpan renk şeritleri, Hititlerin himayesindeki alt uygarlıkları simgelemektedir. Yapılan kazılarda, dört kültürün on altı katmanına ulaşılmıştır. Hitit tableti üzerinde dönemin arkeolojik kazı bilgilerine yer vermektedir.

Bünyamin Balamir bu figürleri tuvaline aktarırken imgelerin üzerlerindeki detaylara da en ince ayrıntısına kadar yer vermiştir. Doğanın taklidinden uzak fantastik soyutlamalarıyla tasarladığı mekânı, soyut ve somutun bir arada kullanımını bizlere bu eserinde göstermektedir. Sanatçı günümüzdeki doğanın yerine, hayalinde yarattığı bir doğaya, geçmişten günümüze gelen bu uygarlığın kültür izlerini yerleştirmiştir. Resimlerinde gördüğümüz dönemin insanlarına ait eşyalar (kil tablet, seramik kap), günlük yaşantıları ifade etmekte, koruyucu özelliğine inanılan idoller ve kentin koruyucusu olarak bilinen sfenksler ise yine insanların inançları, umut ve korkuları, kısacası o insanların yaşanmışlıkları hakkında bize ipuçları vermektedir.

Resim 1'e ait detay

Bir Anadolu Masalı

RESİM NO: 2
ESERİN ADI: Bir Anadolu Masalı [11]
TARİH: 2022
BOYUTLARI: 100x100 cm
TEKNİK: Tuval Üzerine Akrilik-Yağlıboya
ESER ARŞİV NO: 2259

ANALİZ: Eserde bulutların arasında yükselen kayalıklarla oluşturulmuş fantastik vadiler ve arka planda sislerin içerisinde doğadan soyutlama ile resmedilen Hattuşaş Kent surlarını görmekteyiz. Manzarada üstte arka planda boğa, ortada ve sağ altta yer alan ikiz idol imgelerini görmekteyiz. Bu resim birden fazla odaklı, hem dikey hem yatay unsurları içerisinde barındıran merkezi bir kompozisyondadır. Merkezdeki idolün içerisine arka plandaki kayalıkların görüntüsü resmedilerek, imgeye saydamlık efekti kazandırılmıştır.

Eserde yer alan imgelerin asimetrik yerleşimi, kompozisyonun monotonlaşmasının önüne geçmektedir. Vadiler arasındaki çizgiler arka plandan öne doğru yapıları birbirinden ayırarak perspektif oluşturmakla birlikte, yatayda devamlılık göstererek bütünlük sağlamaktadır. Ön planda ise pembe renklerin baskın olduğu kayalıklar,

[11] Bünyamin Balamir'in atölyesinden. (Foto çekimi, Meryem Gizem Karahan, 2024)

sanatçının sıklıkla kullandığı kumaş imgelerine dönüşmüştür. İmgelerin yönünde ahenk, büyüklüğünde kontrast vardır.

Tuval üzerine akrilik- yağlıboya çalışılan resim soğuk bir renk olan mavilerin hâkimiyetindedir. Ancak izleyicinin gözü sıcak pembe tonları ile resmin odak noktalarında dolaştırılırken, güzel bir sıcak soğuk dengesi kurgulanmaktadır. Valör renk tonu zıtlıkları, vadiler arasındaki gölge alanlarla, pembeden beyaza uzanan renklere boyanmış bulutların arasında kontrast oluşturulmuştur.

Boğa figürü "2.1." de bahsedildiği üzere Tanrı'yı simgelemektedir. Sanatçının kutsal ve bir o kadar görkemli olan bu figürü kompozisyonun en dikkat çekici tepe noktasına bu amaçla yerleştirdiği düşünülmektedir. Resme bakıldığında, bulutların arasından sancağının üzerinde yükselen boğa imgesi, gerçekleşen bir töreni canlandırmakta olduğu hissini vermektedir. Hititler için önemli ve kutsal olan ikiz idollerin büyük ve her şeyin önünde resmedilmesi ve başka bir idolün de aynı kompozisyonda yer alması hem ritim sağlamakta hem de insanının tanrılara verdiği önemi vurgulamaktadır. Bu mistik manzarada, arka plandaki kayalık alana dikkatli bakan gözler soyutlayıcı insan figür imgelerini görebilmektedir. Sanatçı ise bu hususta bir görüşmesinde "Resimlerimde kayalıklar gibi şeyler var. Benim resmimin özü, fantastik soyutlamadır. Bazen bir formu bir şeye benzetenler çıkıyor. Ben de bir tane resimde yaptım öyle. Hafifçe siluet gibi, dikkatli bakmazsan görmüyorsun. Kendi profilim gibi ama leke gibi de. Demek ki zaman zaman insanın içinde bir şey yapma duygusu oluyor. Ama tabi o koyduğun yer, tek başına değil, resmin tamamıyla örtüşerek, onunla bütünleşerek anlam kazanıyor. Yoksa tek başına tuvale, boş tuvale sadece o simgeyi koyamayız. Koysak da ne kadar sanat olur ki?" (Bender, 2017: 47) demekte ve tüm imgeleri birlikte bütünsel değerlendirmenin önemine vurgu yapmaktadır.

Anıtlar

RESİM NO:3
ESERİN ADI: Anıtlar[12]
TARİH: 2024
BOYUTLARI: 100x100 cm
TEKNİK: Tuval Üzerine Akrilik-Yağlıboya
ESER ARŞİV NO: 2336

ANALİZ: Eserde ufukta yer alan vadiler ve onların üzerine yerleştirilmiş Hitit anıtları görmekteyiz. Resmin sol üst bölümünde, "2.4." numaralı alt başlıkta bahsedilen aslanlı kapı ve rölyef tanrı tasvirleri; sağ üst bölümünde ise boğalar ve Hitit kalesi görülmektedir. Arka planda dikey yönde ve keskin hatlarla resmedilmiş kayalıklar, resmin ön planına yaklaştıkça yatay, dikey ve oblik fırça vuruşlarının bir arada kullanımıyla yumuşamış; daha yuvarlak formlu lekesel bir zemin meydana getirmiştir.

Tuval üzerine akrilik- yağlıboya çalışılan eserde sıcak-soğuk renk ilişkisi dengededir. Mavi mor ve pembenin renk derecelerini gördüğümüz resimde, sarı ve kahve tonlarıyla anıtların resmedilmesi renk kontrastı oluşturmuş ve sıcak renkler dikkati abidevi anıtlara çekmiştir. Doğadan soyutlamanın güçlü bir örneği olan bu fantastik manzara resminde, biçim bozma ile soyutlanan kayalıkların üzerine uygulanan açıklı- koyulu çizgilerin kullanımı, doku etkisi yaratmaktadır. Resimde gölge alanlar ve alanların üzerinde tezatlık sağlayacak şekilde aydınlık renklerin doğrusal ve lekeci kullanımı, hareketlilik ve derinlik algısı oluşturmaktadır. Sanatçı bu tavrıyla resme geleneksel anlayışın dışında bir perspektif kazandırarak vadilerin üzerindeki anıtların mesafesi hakkında izleyiciye ipuçları bırakmıştır. Kompozisyon birden fazla odaklı olup, imgeler yön ve büyüklük açısından ahenklidir.

İmgeler vadilerden haşmetli bir şekilde yükselirken sanatçı bize, Hititlerin ne kadar ihtişamlı bir uygarlık olduğunu vurgulamakta ve günümüze bıraktığı tarihi eserlerin adeta resmigeçidini sunmaktadır.

[12] Bünyamin Balamir'in atölyesinden. (Foto çekimi, Meryem Gizem Karahan, 2024)

Bir Anıt

RESİM NO: 4
ESERİN ADI: Bir anıt [13]
TARİH: 2024
BOYUTLARI: 30x34 cm
TEKNİK: Tuval Üzerine Akrilik-Yağlıboya
ESER ARŞİV NO: 2345

ANALİZ: Eserde Hitit ikonografisinin en güçlü sembollerinden olan boğa sancağının üzerinde, tek başına kompozisyonun merkezine yerleştirilmiştir. Eserin sağ alt bölümünde sanatçının kendisiyle özdeşleştirdiği iki adet kelebek imgesi bulunmaktadır. Kayalıklar ve bulutlar soyut ve lekesel çalışılmıştır. Resmin yüzeyinde yer yer kabartılı olarak çalışılmış kalın renk katmanları, doku özelliği kazandırmıştır.

Kompozisyon merkezi ve tek odaklıdır. Kelebek imgeleri yön ve boyut olarak kendi içlerinde uyumlu olup boyut olarak boğa imgesiyle zıtlık oluşturmaktadır. Resmin sol alt kısmında soyutlayıcı bir aslan figürü görünmektedir. Renk paletinde kullandığı mavi, pembe mor ve sarının değerleri ahenkli bir biçimde kullanılarak, katmanlı ve dinamik bir kompozisyon elde edilmiştir. Kelebeklerin hareketi resme devinim kazandırmış ve monotonluğu engellemiştir.

Resmin zemininde kullanılan sarı rengin tonları, Anadolu topraklarını, bozkırı hissettirmektedir. Güç ve bolluğu simgeleyen boğanın bu toprakların üzerinde yükselişi Anadolu'nun bereketini betimlemektedir. Kelebek imgeleri ise insan hayatının kısalığını vurgulamaktadır. Kelebeklerin boğa heykeliyle aynı kompozisyonda resmedilmesi rastgele bir seçim değildir. Sanatçının bu imgeleri bir arada kullanma nedeni insanoğlunun ölümlülüğüne rağmen, bıraktığı eserlerin ölümsüzlüğünü ve nesiller boyu kültürel aktarımını vurgulamaktadır.

[13] Bünyamin Balamir'in atölyesinden. (Foto çekimi, Bünyamin Balamir, 2025)

Bulutlara Değen

RESİM NO: 5
ESERİN ADI: Bulutlara Değen[14]
TARİH: 2024
BOYUTLARI: 80x70 cm
TEKNİK: Tuval Üzerine Akrilik-Yağlıboya
ESER ARŞİV NO: 2355

ANALİZ: Eserde zeminden yükselen renk dumanının içine yerleştirilmiş ikiz idoller görülmektedir. Dumanın devamında resmin üst bölümünde yoğunlaşmış, bulut kümeleri ve bunların arasında kalmış boğa imgesi, sancağına oturtulmuş şekilde resmedilmiştir. Sanatçının geometrik formda resmettiği gökkuşağı resmin en üst kısmında başlamış ve bulutların arasında kaybolmuştur.

Eserde yer alan imgeler yön ve büyüklük olarak uyumludur. Resim merkezi ve dikey bir kompozisyondadır. Dikey yöndeki hareketler, resme devinim kazandırmaktadır. Tuval üzerine akrilik- yağlıboya çalışılan eserde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. Mavi, yeşil, sarı, pembe ve mor arası yumuşak, kat kat transparan özellikte işlenmiş renk geçişleri görülmektedir. Sanatçı, farklı tonları bir arada ve birbirinin

[14] Bünyamin Balamir'in atölyesinden. (Foto çekimi, Bünyamin Balamir, 2025)

gücünü zayıflatmadan renk geçişleriyle birlikte kullanarak dengeyi sağlamaktadır. Bununla birlikte, tonların açık- koyu etkileri kontrast oluşturmakta ve resme hareketlik kazandırmaktadır.

Sanatçının fantastik soyutlamayla oluşturduğu bu manzarada renklerin arasında kısmen gizlenmiş olan imgeler, resme mistik bir hava katmaktadır. Bulutlara uzanan boğa imgesi ulaşılamaz olduğunu hissettiren, gizemli bir görünümdedir. "2.2." de koruyucu özelliğinden bahsettiğimiz tanrıyı simgeleyen ikiz idollerin, merkezde resmin zeminine doğru yani insana yakın resmedilmesi tesadüf değildir. Sanatçı burada insanoğlunun yeşerttiği düşleri, umutları, korkuları, hayalleri, bir duygu yoğunluğuyla görsele dönüştürerek izleyiciye aktarmıştır.

Bu beş eserin kapsamlı analizinin ardından sanatçının eserlerinin genel özellikleri karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde bazı hususlar öne çıkmaktadır. Sanatçı Bünyamin Balamir'in eserlerinde Hitit imgeleri, farklı kompozisyon düzenleri içinde, rutinleşmiş bir anlatımdan uzak şekilde yer almaktadır. Örneğin, "Alacahöyük-Arinna (5.1.)" eserinde Hitit ikonografisi mekânsal derinlik içinde soyut formlarla harmanlanırken, "Bir Anadolu Masalı (5.2.)" eserinde bu imgeler daha belirgin figüratif bir yapıda resmedilmiştir. Her iki kompozisyon da Hitit kültürel mirasının farklı sanatsal bağlamlarda yeniden yorumlanmasını göstermektedir. Sanatçının bu imgeleri nasıl konumlandırdığı, onların tarihsel işlevlerini dönüştürerek çağdaş bir anlatım biçimine nasıl evrildiğini ortaya koymaktadır.

Sanatçının eserlerinde renk kullanımı, derinlik ve biçim dili açısından farklı yaklaşımlar görülmektedir. "Anıtlar (5.3.)" eserinde kullanılan mavi-mor tonları ile tarihsel anıtsallık vurgulanırken, "Bir Anıt (5.4.)" eserinde sıcak tonların hâkimiyeti, Hitit imgelerinin mistik bir bağlam içinde ele alındığını göstermektedir. Bunun yanı sıra, "Bulutlara Değen(5.5.)" eserinde dikey kompozisyon ve soyutlanan formlar, sanatçının mekân algısına yönelik farklı bir yorumu ortaya koymaktadır. Bu teknik farklılıklar, sanatçının eserlerinde geçmiş ile günümüz arasında kurduğu bağın çeşitliliğini ve sanatsal yaklaşımındaki dinamizmi gözler önüne sermektedir.

Bünyamin Balamir'in eserlerinde Hitit sembollerinin yalnızca tarihsel referans olarak değil, aynı zamanda çağdaş bir anlam dünyasında yeniden üretildiği görülmektedir. Örneğin, Hitit boğa figürü, "Bir Anadolu Masalı(5.2.)" eserinde mistik ve tören havası içinde konumlandırılarak kutsal bir unsur olarak vurgulanmıştır. Öte yandan, "Alacahöyük-Arinna 5.1." eserinde Hitit sfenksleri, sanatçının oluşturduğu fantastik atmosfer içinde, tarihsel bağlamından kopmadan ancak modern bir görsel dil içinde yeniden şekillenmiştir. Bu imgelerin farklı eserlerde aldığı biçimler, sanatçının tarihsel ikonografiyi dönüştürme pratiğini gözler önüne sermektedir.

Sonuç

Sanat yaratıcı bir zekânın duyguyla buluşmasından doğan bir buluştur. Binlerce yıl öteden günümüze kalan, birçok kültürün ikonografilerinde gördüğümüz yapıtlar ve eserler ışığında, insanoğlu var oldukça sanatın da var olacağı muhakkaktır. Anadolu toprakları, üzerinde yaşamış toplulukların çağlar boyu etkileşimi ve kültür aktarımı ile muazzam bir zenginliğe ulaşmıştır. Bu toprakların üzerinde yaşayan sanatçılar, kendi dönemlerinin en güzel eserlerini vermiştir. Anadolu'nun izlerini, bu kültürün etkileriyle yaşamış bir sanatçının eserlerinde görmemiz çok olasıdır. Hitit Uygarlığının, günümüzdeki merkezi Çorum'da büyümüş olan Balamir, Hitit Uygarlığına ait imgelere eserlerinde hayat vermiştir.

Bünyamin Balamir'in özgün ve çağdaş bir dille kültürlerarası bir köprü kuran resimleri, güzellik düzeyinde bir beğeni yakalama kaygısı taşımaz. Eserlerine biçim-öz bütünlüğü çerçevesinde düşünsel bir boyut kazandırma amacı ile çalışmalarını gerçekleştirmektedir. Balamir resimlerinde Hitit imgelerini sadece görsel oluşturma kaygısıyla işlememiştir. Fantastik doğa resimlerine yerleştirdiği imgeler zamanı ve insanı temsil etmektedir. Tarihsel bilgileri de içinde barındıran Hitit temalı resimleri, tarihe ışık tutar niteliktedir. Sanatçı resimlerinde yer verdiği Hitit ikonografisini, klasik bağlamından uzaklaştırıp, çağdaş bir anlatımla yeniden yorumlamaktadır. Sanatçı bu bağlamda ortaya koyduğu eserleri ile kendi sanat anlayışı doğrultusunda, Anadolu'nun doğasını ve üzerinde yaşamış uygarlıkları sentezleyerek, geçmişin izlerini günümüze resimleriyle taşımaktadır. Fantastik soyut mekânlarına yerleştirdiği imgeleri anlam olarak sınırlandırmayıp, izleyicinin yorumlamasına izin vermektedir. Bu sayede eserleri ile alımlayıcı arasında bir bağ kurmaktadır.

Bünyamin Balamir'in eserleri, görsel dilin ötesine geçerek derin bir kültürel bağlam yaratmaktadır. Sanatçının resimlerinde, tarihsel bir mirasın modern bir perspektifle harmanlanması hem geçmişin hem de günümüzün izlerini taşıyan bir anlatım dili oluşturmaktadır. Balamir, Hitit uygarlığının sembollerini, geleneksel formlarından sıyrılarak çağdaş bir bakış açısıyla ele alırken, izleyicisini bu imgelerin çok

katmanlı anlam dünyasında bir yolculuğa davet etmektedir. Her bir eser, yalnızca görsel bir estetik deneyim sunmakla kalmayıp, aynı zamanda tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlamlar üzerinden derinlemesine bir düşünsel etkileşim yaratmaktadır.

Sanatçı, Hitit imgelerini ve Anadolu'nun kültürel mirasını modern bir biçemle yorumlarken hem kendi köklerine sadık kalmakta hem de çağdaş sanatın evrimsel süreçlerine katkıda bulunmaktadır. Resimlerinde kullanılan soyut form ve imgeler, izleyicinin bireysel yorumlarına olanak tanırken, sanatı dinamik bir etkileşim alanına dönüştürmektedir. Bu bağlamda, Bünyamin Balamir'in sanatı değerlendirildiğinde, onun özgün bir şekilde geçmişi günümüze taşırken, aynı zamanda evrensel bir dil oluşturduğu ve kendisini Çağdaş Türk Resminde özgün bir yere konumlandırdığını söylemek yerinde olacaktır.

Bünyamin Balamir'in eserleri Hitit ikonografisini çağdaş sanat bağlamında yeniden yorumlayarak sanat tarihine önemli bir katkı sunmaktadır. Sanatçının, tarihsel ve kültürel motifleri fantastik soyutlamalar ile bütünleştirme yaklaşımı, onu modern Türk resmindeki geleneksel imgeleri yeniden üreten sanatçılarla ortak bir noktada buluşturabilir. Bu bağlamda, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Anadolu motiflerini çağdaş sanatla sentezleyen çalışmaları ile paralellik kurmak mümkündür. Ancak Balamir, soyut ve fantastik mekânlar yaratarak, tarihsel imgeleri daha özgün ve sürreal bir atmosfer içinde ele almaktadır.

Balamir'in sanatsal üretimi, ikonografik unsurların geçmişten günümüze aktarılma biçimine dair sanatta süreklilik kavramını da düşündürmektedir. Kuban (2023: 24), sanat tarihindeki kültürel aktarım süreçlerinin, yeni yorumlarla tekrar şekillendiğini vurgularken, Balamir'in eserleri, bu süreçlerin çağdaş sanattaki yansımasını göstermektedir. Özellikle "Bir Anadolu Masalı (5.2)" ve "Alacahöyük-Arinna (5.1)" eserlerinde Hitit sembollerinin, doğa ile bütünleşen mistik bir anlatım içinde kullanımı, sanatçının kültürel mirasa duyduğu derin bağlılığın ve çağdaş bir bakış açısıyla onu yeniden inşa edişinin somut göstergesidir.

Sanatçının eserleri, geçmiş ile gelecek arasında kurduğu bağ sayesinde, sanat tarihine kültürel bir köprü işlevi kazandırmaktadır. Tarihsel ikonografinin çağdaş sanattaki yorumlanma biçimlerinin, sanatçıların geçmiş ile bugün arasında bir diyalog kurmasına olanak sağladığı bilinmektedir. Balamir'in eserleri de bu diyalogu görselleştirerek, Anadolu'nun derin tarihini modern bir üslupla sanat tarihine kazandırmaktadır.

Sonuç olarak, Bünyamin Balamir'in sanatsal pratiği, Hitit uygarlığı gibi köklü bir kültürün izlerini, çağdaş sanatın olanaklarıyla günümüze taşıyarak, sanat tarihine önemli bir katkı sunmaktadır. Sanatçının, tarihsel ve mitolojik unsurları bireysel üslubuyla sentezlemesi, onu çağdaş Türk resminde özgün bir noktaya taşımakta ve Hitit sanatının modern sanat içindeki yeri konusunda yeni perspektifler açmaktadır.

Bu çalışma, aynı zamanda Hitit sanatının çağdaş sanat bağlamında nasıl yeniden üretilebileceğine dair gelecekte yapılacak sanatsal ve akademik araştırmalara ışık tutacak niteliktedir.

Kaynaklar

Balamir, B. (1999). *Sanat Eğitiminde Özgürlük ve Özgünlük*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Balamir, B. (2020). *Sanatın Sesinde Hayat,* Ankara: Mutluson Yayınevi.

Balamir, B. (2023). *Duygudan Düşünceye*, Ankara: Barış Kitabevi.

Balamir, B. (2024, 10 29). T. Radyo1 Gecenin İçinden Radyo Programı. (A. Karabey, Röportaj Yapan)

Balamir, B. (2024, 08 26). Röportaj, (M. G. Karahan, Röportaj Yapan)

Bender, M.T. (2017). *Aşka İlham Verenler/Türk Resminden 25 Usta Sanatçıyla Aşk Üzerine Söyleşiler*, İstanbul: Hiperyayın.

Bender, M. T. (2020). "*Düşler Güzeldir*", Sanatım, 16- 22.

Çığ, M. İ. (2022). *Ortadoğu Uygarlık Mirası-1,* İstanbul: Görev Kitap ve Yayıncılık.

Dilderen. (2013, 4). Bünyamin Balamir. *Söyleşi,* Ankara, Çankaya, Türkiye: Çankaya Ayhan Sümer Anadolu Lisesi Yayın Organı.

Ergener. R. (2022). *Anadolu'nun Kültürel Kökleri Tarih Mitoloji ve Din,* İstanbul: Maya Kitap.

Eroğlu, Ö. (2019). *Türkiye'de Resim Sanatı*, İstanbul: Tekhne Yayınları.

Gerçek, S. (2020). *Arkeolojik Bulgular ve Yazılı Belgeler Işığında Hitit Krallarının Libasyon Sahneleri,* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Graham-Dixon, Andrew. (2013). *Sanat Atlası*, Çev. Ayça Sabuncuoğlu ve Begüm Kovulmaz, İstanbul: Boyut Yayıncılık.

Kadı, T. Ç. (2023). *Çağdaş Uygarlığı Anlayabilmek Erken Dönem Türk Sanatı Yansımaları,* Ankara: Çatı Kitapları.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi,* Ankara: Nobel Yayınları.

KAV sanat galerisi sergi kataloğu. (2015, 02 18). Bünyamin Balamir Düşler Sahnesi Sanatta 40 Yıl. Ankara, Çankaya, Türkiye: Kılıçarslan Vakfı.

Kosovalı, S. (2024). *100 Soruda Dünya Mitolojileri,* İstanbul: Ren Kitap.

Kuban, D. (1997). *100 Soruda Türkiye Sanatı Tarihi*, istanbul: Gerçek yayınevi.

Kuban, D. (2023). *Çağlar Boyunca Türkiye Sanatının Anahtarları*, İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.

Marriot, E. (2023). *Bir Nefeste Dünya Tarihi*, Çev. Egemen Yılgür, İstanbul: Maya Kitap.

Eczacıbaşı, Şakir ve diğer. (1997). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi Cilt 2,* İstanbul: Yem Yayınevi.

Turani, A. (2010). *Dünya Sanat Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Venturi, L. (2023). *Resme Nasıl Bakılır*, Çev. Esra Ermet, İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

Yılmaz, Ö., & Kaplanoğlu, L. (2023). "*Hatti-Hitit Sanatında Tanrı ve Tanrıça Betimlemelerinin Türk Resim Sanatına Yansımaları"*, İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 8(16), 195-209.

Yazıcı, N., (2021). Atatürk müzeleri, (2021, 04, 13). Atatürk Ansiklopedisi, 24.01.2025 tarihinde https://www.ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ataturk-muzeleri/ URL'den erişim

Hattuşaş (Boğazköy). (2019, 12, 08). Arkeogezgin, 12.12.2024 tarihinde https://www.arkeogezgin.com/hattusas-bogazkoy/ URL'den erişim

Görseller

Resim 1: B. Balamir, "Alacahöyük- Arinna", Resim No:2251, Tuval Üzerine Akrilik-Yağlıboya, 120x150 cm, 2022

Resim 2: B. Balamir, "Bir Anadolu Masalı", Resim No:2259, Tuval Üzerine Akrilik-Yağlıboya, 100x100 cm, 2022

Resim 3: B. Balamir, "Anıtlar", Resim No: 2336, Tuval Üzerine Akrilik-Yağlıboya, 100x100cm, 2024

Resim 4: B. Balamir, "Bir Anıt", Resim No: 2345, Tuval Üzerine Akrilik-Yağlıboya, 30x34 cm, 2024

Resim 5: B. Balamir, "Bulutlara Değen", Resim no:2355, Tuval Üzerine Akrilik-Yağlıboya, 80x70cm, 2024

HITTITE IMAGES FEATURED IN THE WORKS OF BÜNYAMIN BALAMİR

Meryem Gizem KARAHAN, Merih TEKİN BENDER

ABSTRACT

The Hittites, who were the continuation of the Hatti community in Anatolia, are a civilization that left its mark on history in a cultural sense. In these lands approximately B.C. The Hittite Civilization, which developed in the early 2000s and produced the most important findings of the Bronze Age culture, has an important place in the history of art. (Eczacıbaşı vd, 1997: 769). Hattusha, the ancient city that was the capital of the Hittites and carries the cultural values of five different civilizations to the present day, was included in the World Heritage list by UNESCO in 1986. Hattusha has brought the works of art and civilizational information of the Hittites, the most magnificent empire of the period, to the present day, with its monumental works and architecture (Kadı, 2023: 156). Our artist from Çorum, who was born in the geography of this deep-rooted Civilization and spent his childhood and youth with the heritage of this culture, interprets the Hittite images he was inspired by in his works painted with fantastic abstractions in an original way. Artist Bünyamin Balamir frequently includes the Hittite civilization's cultural heritage that has survived to the present day, such as ritual objects, idols, monuments and animal figures, in his works. He portrays his longing for this fairy-tale nature in Anatolia, where he spent his childhood, in an abstract-concrete relationship, carrying his dreams and emotions to endless spaces, with the rhythm of extraordinary colors. Bünyamin Balamir says, "The heart of art is local, its language is universal" (Balamir, interview, 2024) and he reflects his own cultural values in his art by bringing them to a contemporary dimension. He combines natural scenes with objects belonging to a civilization that lived thousands of years ago in his paintings. The Hittite images discussed as a subject in this article are limited to the images included in the artist's works. In this study, the works with Hittite images combined with fantastic places by the academician artist Bünyamin Balamir, who spent years in artistic production, are investigated and 5 of them are tried to be evaluated with the method of artwork analysis as a sample. Through research, an important example of the reinterpretation of historical images in contemporary Turkish art is presented, revealing how artists transform cultural heritage. At the same time, by examining the place of Hittite images in contemporary art practice, a contribution is made to Turkish art history through the example of Bünyamin Balamir's works.

Keywords: Bünyamin Balamir, Hittite Civilization, Contemporary Turkish art, image